

Het bos achter de boomspiegels

De Rekenkamercommissie Ede heeft onderzocht hoe het beleid en de recente bezuinigingen op het gebied van de openbare ruimte hebben uitgedaagd en hoe de raad hierover is geïnformeerd. De commissie concludeert dat het beleid onvoldoende is vertaald naar de benodigde beleids- en beheerplannen. De beoogde bezuinigingen zijn gerealiseerd in de beoogde omvang. Verder constateert de commissie dat de ambities voor de openbare ruimte niet kunnen worden gerealiseerd met de beschikbare financiële middelen en dat de kwaliteit van de openbare ruimte in Ede de afgelopen jaren is afgenomen. De raad krijgt met de geboden informatie moeilijk zicht op de grotere opgaven op dit gebied en richt zich vooral op kleinere onderwerpen, zoals boomspiegels.

Beleid en bezuinigingen

De commissie komt in haar onderzoek tot een aantal conclusies. De *Visie openbare ruimte* (VOR) uit 2016 is een erg abstract document dat beperkt is uitgewerkt en weinig meetbare doelstellingen bevat. De voorgeschreven beleids- en beheerplannen zijn niet allemaal voorhanden of actueel. De beoogde evaluatie van de VOR heeft niet plaatsgevonden en het beleid is maar beperkt bijgesteld. Van de meeste doelstellingen van de VOR is het niet mogelijk om vast te stellen of ze zijn behaald. Wel is duidelijk dat de openbare ruimte in de onderzochte periode financieel niet gezond was en dat het beoogde beheer door inwoners slechts beperkt is gerealiseerd. In Ede centrum is het daarvoor beoogde niveau A van de openbare ruimte gerealiseerd met de inzet van andere gelden.

Voor de uitvoering van het beleid in de praktijk ontbreekt het aan financiële middelen. Het benodigde budget voor de uitvoering van de VOR is niet beschikbaar gesteld en budgetten zijn gaandeweg af komen te staan van de uitvoering. Hierdoor moet het beheer in de praktijk zo goed als mogelijk worden uitgevoerd met beperkte middelen en moeten keuzes worden gemaakt. De bezuinigingen die vanaf 2021 zijn doorgevoerd, zijn gerealiseerd in de beoogde omvang en lijken een beperkt effect te hebben gehad op de openbare ruimte. De tevredenheid van inwoners over het groen in de openbare ruimte nam iets af in 2021. In dat jaar is het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte in het geheel ook voor het eerst uitgekomen op niveau C, onder het door de raad vastgestelde niveau B.

De raad is goed geïnformeerd en betrokken bij het beleid voor de openbare ruimte, maar de kwaliteit van de raadsinformatie laat te wensen over. Informatie wordt vaak gepresenteerd op een hoog aggregatieniveau en mist inzichtelijkheid. De relatie tussen het beleid en de daarmee gemoeide middelen is moeilijk te leggen. Hierdoor heeft de raad vooral oog voor het groenbeheer en de korte termijn, en worden onderwerpen als boomspiegels wel bediscussieerd, maar blijven grotere opgaven, zoals wegen, en de bijbehorende kosten buiten beeld.

Aanbevelingen

De Rekenkamercommissie doet naar aanleiding van het onderzoek een aantal aanbevelingen. De raad doet er goed aan te borgen dat ambities en middelen voor de openbare ruimte met elkaar overeenstemmen. De raad stelt immers het beoogde kwaliteitsniveau voor zowel de bestaande als nieuwe openbare ruimte vast. Wijzigingen in dit kwaliteitsniveau hebben gevolgen voor de benodigde middelen en andersom. Daarnaast is het van belang dat de raad bij de besluitvorming over de middelen de langetermijneffecten hiervan betreft. Een afname van exploitatiemiddelen kan bijvoorbeeld op langere termijn de vervangingsopgave vergroten, omdat eerder moet worden afgeschreven. Als bij ingrepen in de openbare ruimte niet de effecten op de langere termijn worden betrokken, kan een kostbare golfbeweging in de financiën voor de openbare ruimte ontstaan.

De commissie raadt het college aan de navolgbaarheid van het beleid voor de openbare ruimte te verbeteren door heldere en meetbare doelen te stellen en deze financieel te onderbouwen, en door de (financiële) rapportage en informatievoorziening aan de raad te verbeteren in lijn met de eisen die de provincie hieraan stelt als toezichthouder. Daarnaast beveelt de commissie het college aan de uitvoerbaarheid van het beleid te verbeteren door het beleid direct uit te werken in de bijbehorende beleids- en beheerplannen en direct te vertalen naar een bijbehorend meerjarig financieel kader. Daarmee ontstaat meteen duidelijkheid over de (financiële) uitvoerbaarheid van plannen en kan tijdig worden bijgestuurd indien nodig.

In zijn bestuurlijke reactie heeft het college aangegeven zich in de bevindingen te herkennen en de conclusies en aanbevelingen van de commissie te onderschrijven en te betrekken bij de aanstaande vernieuwing van de Visie openbare ruimte.